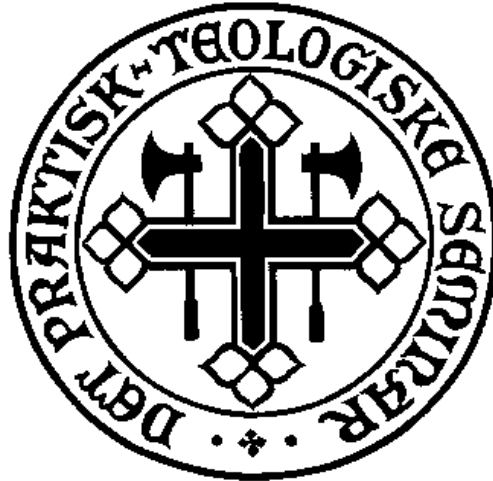

DET PRAKTISK - TEOLOGISKE SEMINAR
UNIVERSITETET I OSLO

ÅRSRAPPORT 2011

DET PRAKTISK-TEOLOGISKE SEMINAR

INNHold

1. HOVEDMÅL, UTFORDRINGER OG SATSNINGSOMRÅDER	3
Fordeling av ressurser på hovedoppgavene.....	4
2. UTDANNING.....	4
Grunnutdanning.....	4
Etter- og videreutdanning.....	7
3. FORSKNING, FAGUTVIKLING OG FORMIDLING	8
Intern fagutvikling og forskning.....	9
Formidling	11
Faglig samarbeid	12
4. REKRUTTERING	13
5. ORGANISERING OG PERSONALARBEID	13
Styre.....	14
Administrasjon	14
Personale	15
6. ØKONOMI 2011	18
Resultater 2011	18
Samlet ressursbruk på de ulike hovedområdene	19

INNLEDNING

Årsrapporten for 2011 er utformet i tråd med føringene i tildelingsbrevet fra Departementet. Med henvisning til de mål som er satt for virksomheten, beskriver den først aktiviteten i inneværende år. Deretter gjengis de resultat som er nådd. Resultatene blir så vurdert og sett i lys av egnede resultatindikatorer. Årsrapporten korresponderer med årsplanen, langtidspanen, som også innbefatter risiko- og vesentlighetsvurderinger, og årsbudsjettet.

1. HOVEDMÅL, UTFORDRINGER OG SATSNINGSOMRÅDER

Seminarets hovedmål: Det praktisk-teologiske seminar skal gi prestekandidater, prester og andre teoretisk og praktisk utdanning, samt drive forskning og utviklingsarbeid. Seminaret skal gi studentene kunnskap, ferdigheter og holdninger som kreves for å utøve prestetjeneste i Den norske kirke. Seminaret skal samarbeide om dette med biskopene, andre kirkelige organer, universitetssektoren og andre institusjoner som driver praktisk kirkelig utdanning.

Seminaret ser det som sin hovedoppgave å tilby den praktisk-teologiske utdanningen som kreves for prestetjeneste i DnK (jfr. forskriften § 1). Denne utdanningen omfatter fagområdene pastorallære, menighets-/kirkekunnskap, homiletikk, liturgikk, sjelesorg, religionspedagogikk, kirkerett og kontorhold. I tillegg kommer minst to praksisperioder (jfr. forskriften § 6).

Innenfor arbeidet med fagutviklingen har det - i nært samarbeid med Departementet - vært et hovedmål å styrke den faglige kompetansen i lærerstaben. Det første skritt i denne retning fant sted da Departementet i 1972 knyttet en stipendiatstilling til seminaret. Kompetansehevingen ved seminaret har de siste årene hatt to hovedmål:

1. Å opprette fulle stillinger innenfor de fagfeltene som vi definerer som den praktiske teologiens hovedfag: liturgikk, homiletikk, sjelesorg, pastorallære og religionspedagogikk.
2. Å arbeide målrettet for at de ansatte i disse stillingene har førstekompetanse.

For fem år siden ble praksislederstillingen omdefinert til en stilling i pastorallære, samtidig som seminaret tilsatte en person i religionspedagogikk. Dermed er det første målet midlertidig nådd. Det andre delmålet er langt vanskeligere å nå fordi det finnes få rekrutteringsstillinger innenfor praktisk teologi i Norge. Seminaret har derfor lagt til rette for å opparbeide førstekompetanse mens en sitter i stilling ved seminaret. Vi registrerer at MF er i ferd med å ta i bruk den samme strategien.

Fagutvikling og forskningsvirksomhet er definert i henhold til de rammene Universitetet i Oslo legger for stillinger på førstenivå. Det betyr 45 % undervisning, 10 % administrasjon og 45 % forskning/faglig arbeid. Førstekompetanse er det kompetansekrav universitetene stiller for undervisning på masternivå. Praktikum har vært omfattet av dette kompetansekravet etter at praktikumsstudiet ble innlemmet i cand.theol.-graden (jfr. forskriften § 1). ¾ av undervisningen som seminaret har ansvaret for, ligger på masternivå.

Seminaret benytter timeregnskap for å sørge for at de 55 % av stillingene som står til disposisjon for seminarets løpende virksomhet, blir utnyttet på en effektiv måte. Grunnutdanning og løpende administrative oppgaver prioriteres generelt foran deltakelse i videre- og etterutdanning. Årets rapport forsøker å rapportere vedrørende ressursbruk på de ulike virksomhetsområdene. Seminaret ønsker på denne måten å dokumentere at de personalmessige ressursene seminaret forvalter, blir utnyttet på en effektiv måte.

For å ha fem ansatte i fagstillinger ved seminaret må seminaret innhente inntekt i tillegg til tildelingen fra departementet. Den type inntekter seminaret har tilgang til, er ofte kortsiktige og uforutsigbare. Det er derfor en utfordring å tenke langsiktig i økonomiforvaltningen. Hovedsatsingen har i en årrekke vært religionspedagogikk. Eksterne midler har finansiert en stilling på dette feltet i noen år. I tillegg har seminaret de siste årene prioritert rekrutteringsarbeid som har blitt konsentrert om ulike typer miljøtiltak for profesjonsstudentene.

De midlene som ikke brukes til lønninger og direkte studentrettet virksomhet, så som godtgjøring for veiledning i praksisperiodene, ekskursjoner o.l., benyttes for å sikre institusjonen bemanning innenfor den praktiske teologiens hovedfag.

Fordeling av ressurser på hovedoppgavene

De siste avsnittene under hvert hovedpunkt synliggjør fordeling av ressurser på de ulike hovedoppgavene ved å samle prosjektene i regnskapet for 2011 og regne sammen utgiftene for hvert hovedområde. Utrekningene viser at PTS har brukt 32,3 % av totalforbruket i 2011 på aktivitet innenfor grunnutdanningen, 5,2 % på etter- og videreutdanning, 40 % på forskning, faglig (sam)arbeid og formidling, 2,1 % på rekruttering og 20,4 % på administrasjon og drift. Grunnlaget for utregningene er plassert under punkt 6. Økonomi. Administrasjonsposten ser umiddelbart ut til å være høy. Posten rommer imidlertid seminarets samlede driftsvirksomhet, hvor faglærernes innsats utgjør en mindre andel. Dessuten er faglærernes studentrettede planleggings- og oppfølgingsarbeid utover gjennomført undervisning plassert her. Seminaret finner fordelingen på arbeidsoppgaver tilfredsstillende.

2. UTDANNING

Hovedmål 1, 2 og 3 ihht tildelingsbrev

Seminaret skal

- **gi praktisk-teologisk grunnutdanning for teologiske kandidater**
- **tilby etter- og videreutdanning**
- **sørge for at deltakerne i grunn- og etterutdanning tilegner seg kunnskaper, ferdigheter og holdninger som gir motivasjon og forutsetninger for prestetjenester i Den norske kirke**

Seminarets hovedmål:

- Seminaret skal tilby avsluttende praktikum (TEOL4020) hvert semester, 4. semester (TEOL2010) hvert vårsemester og 9. semester (TEOL4010) hvert høstsemester
- Seminaret skal løpende tilby etter- og/eller videreutdanningskurs med tema tilpasset kompetansen som finnes ved Seminaret og etterspørselen i Kirken
- Seminaret skal arbeide kontinuerlig for at kvaliteten på undervisningstilbudene er høy og gir studenter og deltakere kompetanse og motivasjon til kirkelig tjeneste
- Seminaret skal samarbeide med relevante kirkelige utdanningsinstitusjoner der det er tjenlig

Grunnutdanning

Våren 2011 gjennomførte seminaret nytt studieopplegg for 4. semester for første gang og høsten 2011 gjennomførte seminaret nytt 9. semester for første gang. De nye oppleggene presenteres nedenfor.

TEOL2010 Teologi i praksis I (4. semester) (Bachelornivå)

Emnet gir en grunnleggende innføring i tre av de praktisk-teologiske emnene i dialog med ulike teoretikumsdisipliner, framfor alt kirkehistorie. Semesteret gir en utdypende gjennomgang av eldre kirkehistorie, samt innføring i liturgikk, pastorallære og religionspedagogikk. Spiritualitet spiller en sentral rolle gjennom fellesundervisning fra PTS og TF.

Et sentralt fokus er studentenes arbeid med egen yrkesidentitet som prest, som i dette semesteret er forankret i gudstjeneste- og menighetsliv, trosopplæring og refleksjon over ulike former for spiritualitet.

Veiledet praksis i menighet skal gi innsikt i menighetsliv og prestetjeneste. Praksisen, som i omfang tilsvarer fire studieuker, er plassert i bolker gjennom semesteret på en slik måte at undervisningen kan legge til rette for stadig tilbakevendende refleksjon over praksiserfaringene. Undervisningen bidrar også med teoretiske og praktiske perspektiv på utøvd prestetjeneste. I denne sammenhengen vil både bibelvitenskapelige og systematisk teologiske perspektiv supplere den tradisjonelle praktisk-teologiske tilnærmingen.

TEOL4010 Teologi i praksis II (9. semester) (Masternivå)

Emnet gir en grunnleggende innføring i de praktisk-teologiske disiplinene sjelesorg og homiletikk i dialog med bibelfag og profesjonsetikk. NT-delemnet "Jesus og evangeliene" utgjør en vesentlig del av semesterets arbeid. Et sentralt fokus er studentenes arbeid med egen yrkesidentitet som prest, med særlig vekt på kommunikasjon og profesjonsetikk. Studentene skal ut fra forskjellige faglige utgangspunkt få mulighet til å arbeide med sin kommunikasjon med andre mennesker, særlig gjennom forkynnelse og samtale, og mulighet til å reflektere over sin egen væremåte og sitt ansvar i møte med andre mennesker.

Veiledet praksis ved institusjon (fire uker) er plassert i en samlet bolk omtrent midt i semesteret, og foregår vanligvis på sykehus, i fengsel eller i feltprestkorpsset. Praksisperioden har hovedfokus på prestens samtaler med mennesker i en utsatt livssituasjon, og arbeider med den enkeltes evne til kommunikasjon med andre i en presterolle. Studentene holder også sin første preken i denne praksisperioden. Forbindelseslinjene til sjelesorgundervisningen, tekstarbeid og innføringen i profesjonsetikk blir dermed på forskjellig vis viktige. Bibelfag og homiletikk bidrar inn mot prekenarbeidet med teoretiske perspektiver, forberedelser og etterarbeid.

Resultat: 14 studenter gjennomførte 4. semester og 7 studenter gjennomførte 9. semester. Se tabell under. To studenter startet, men gjennomførte ikke 4. semester. Dette betyr at gjennomstrømmingen er 21 av 23, dvs. 91,30 %.

Vurdering: De to nye semesteremnene er blitt midtveis- og sluttevaluert. Evalueringene er deretter blitt drøftet i staben og i samarbeidsutvalget. Sammen med fakultetet gjennomføres i tillegg en første, omfattende evaluering av studierevisjonen 1½ år etter iverksettelse (våren 2012). Evalueringene fører i første omgang til justeringen av undervisningsoppleggene underveis; dernest foretas justeringer av oppleggene i forkant av neste gjennomføring. Den mer omfattende evalueringen av studierevisjonen har imidlertid et mer langsiktig mål, og vil legge grunnlag for eventuelle mer omfattende justeringer av profesjonsstudiet som helhet. Vi vurderer gjennomstrømmingen som svært god.

Førsteintrykket er at reformen skaper bedre studiekvalitet på en rekke felt. Fordelingen av praksisperioder på ulike semestre skaper bedre faglig fordypning enn tidligere. Integrasjonen med TF gjør den samlede faglige virksomheten mer målrettet styrt mot prestedtjenesten.

TEOL4020 Teologi i praksis III (Avsluttende praktikum) (Masternivå)

Avsluttende praktikum omfatter alle de praktisk-teologiske fagemnene. Enheten inneholder normalt en tre dagers ekskursjon, og har en 5 ukers praksisperiode. Praksisperioden, som inngår i opplegget for "Veien til prestedtjeneste", er en betalt, selvstendig, veiledet vikartjeneste. Undervisningen er delvis gruppebasert, og praksiserfaringer benyttes i stor grad som utgangspunkt for den faglige refleksjon. Arbeidsformene er differensierte, og stiller store krav til aktiv medvirkning fra studentenes side. Ferdigheter i samarbeid og kommunikasjon tillegges vekt.

Resultat: 14 studenter gjennomførte avsluttende semester våren 2011 (15 startet), og 8 studenter gjennomførte avsluttende semester høsten 2011. Gjennomstrømmingen var altså 95,65 %. Se tabell under.

Vurdering: Seminaret har et mål om full gjennomstrømming på avsluttende semester. Det er likevel enkelte ganger nødvendig for studentene å bli veiledet bort fra å gjennomføre semesteret.

Under studierevisjonen ble det ikke funnet tjenlig å foreta revisjon av avsluttende semesters strukturelle oppbygning og organisering. Dette henger sammen med praktikums vedvarende og målrettede arbeid med å videreutvikle undervisningsopplegget ved institusjonen. Grunnleggende sett mener vi at fagforståelsen i de enkelte fag og de pedagogiske prinsippene som legges til grunn for undervisningen, er adekvate og tjenlige som forberedelse til prestedtjeneste i DnK. Det forhindrer ikke at refleksjon over faglighet ved institusjonen som helhet og innenfor det enkelte fag til stadig tematiseres på eksempelvis stabsdager. Lærere deltar i tillegg som observatører på andres undervisning for å gi tilbakemelding.

Undervisningsstrategien og nærheten til studentgruppen fører til at det aldri oppstår et grunnleggende misforhold mellom studenter og lærere om undervisningsopplegget. Arbeidet er i sin helhet knyttet til oppgaver som er sentrale i prestetjenesten, og som studentene uten unntak oppfatter som meningsfulle.

Semesterets struktur har innebygget fleksible elementer som gjør det mulig å tilpasse undervisningstilbudet til den enkelte studentgruppe. Under gjennomføringen av det enkelte semester føres derfor en løpende samtale med studentene om mindre justeringer og tilrettelegginger av studieopplegg for å imøtekomme behov som er særegne for den enkelte studentgruppen. Dette finner sted i responstimer, i mindre studentgrupper, og i individuelle samtaler med den enkelte student. Disse tiltakene er plassert i timeplanen på en slik måte at vi har god kunnskap om studentenes trivsel og faglige utvikling gjennom hele semesteret.

I forbindelse med revisjonen må eksamensreglementet for PTS justeres. Arbeidet, som involverer PTS sitt styre og trenger godkjenning fra Departementet, er påbegynt i 2011 og fullføres i 2012.

Spesialordninger

To studenter fullførte spesialordninger med to praksisperioder våren 2011, dvs fullt semesteropplegg med menighets- og institusjonspraksis, og to studenter fullførte spesialopplegg med én praksisperiode i løpet av året (én med menighetspraksis våren 2011 og én med institusjonspraksis høsten 2011).

(Ytterligere to studenter var i henholdsvis menighetspraksis og institusjonspraksis. Fullstendig fullføring av henholdsvis gammelt integrertsemester og TEOL2010 vil skje i 2012 og disse rapporteres da.)

Samlede resultater innen grunnutdanningen

Studenter ved PTS 2011

PTS	2011		
	Menn	Kvinner	Totalt
TEOL2010 (4. semester), vår	9	5	14
TEOL4010 (9. semester), høst	3	4	7
Totalt 4. og 9. semester	12	9	21
Spesialordning én praksisperiode, vår	1		1
Spesialordning én praksisperiode, høst		1	1
Totalt spes. én praksisperiode	1	1	2
TEOL4020, avsluttende, vår	9	5	14
TEOL4020, avsluttende, høst	2	6	8
Totalt avsluttende	11	11	22
Spesialordning to praksisperioder, vår	1	1	2
Spesialordning to praksisperioder, høst			
Totalt spes. to praksisperioder	1	1	2
TOTALT én praksisperiode	13	10	23
TOTALT to praksisperioder	12	12	24

Samlet resultatvurdering innen grunnutdanningen: 24 studenter fullførte avsluttende praktikum i 2011, inkludert praksis. Målet var 20. 14 studenter fullførte 4. semester, som planlagt. Sju studenter gjennomførte 9. semester, mot 9 beregnet ved inngangen til 2011. I tillegg gjennomførte to studenter spesialopplegg med to praksisperioder, og to studenter opplegg med én praksisperiode. Målet for 2011 er altså mer enn nådd, og ligger høyt over de siste årene (se tabell under).

Studentproduksjonen i 2011 gir et samlet måltall på 35,5. (Studenter på avsluttende og opplegg med to praksisperioder = 1, studenter på 4. og 9. semester og opplegg med én praksisperiode = ½). Målet for normalproduksjon ved PTS, fastsatt i samarbeid med departementet, er 25.

Målet er altså også sett fra dette perspektivet mer enn nådd og resultatet svært tilfredsstillende for 2011.

Studenter ved PTS fra 2007 til 2010

	2007		2008		2009		2010	
	menn	kvinner	menn	kvinner	menn	menn	menn	kvinner
Høst - Avsluttende	3	1	0	5	1	2	3	1
Vår - Avsluttende	5	3	4	3	3	3	5 (6)	3
Vår – Integrert*	5	4	5	6	5	6	4	7
Høst – ”Integrert”*					1	2	1	
TOTALT	13	8	9	9	10	13	13 (14)	11
		21		23		26		24 (25)

*Det gamle integrertsemesteret, som ble gitt sist våren 2010, inneholdt to praksisperioder.

Samlet ressursbruk innen grunnutdanningen: Gjennomsnittlig bruker faglig ansatte i heltid ca. 30 % av årsverket sitt på direkte timeplanfestet undervisning knyttet til grunnutdanningen. (67 % av timeressursen satt av til utdanningsformål benyttes i grunnutdanningen.)

32,3 % av totalforbruket ved PTS i 2011 ble brukt på grunnutdanning. For beregningsgrunnlag, se punkt 6 Økonomi.

Etter- og videreutdanning

Mål: Seminaret vil i 2011 delta i gjennomføringen av fire videreutdanningskurs.

Seminaret planlegger sin etter- og videreutdanningsvirksomhet innenfor rammene av Kompetansrådet hvor PTS har en representant (Marit Bunkholt i 2011). Seminarets virksomhet er i forkant drøftet grundig i staben. Her sammenholdes faglærernes kapasitet og faglige interesser med seminarets samlede kapasitet på den ene siden og de behov som Kompetansrådets treårsplan dokumenterer på den andre siden.

Sakramenter og språk

Kurset har fokusert på spørsmål omkring sakramenter og språk i tilknytning til gudstjenestereformen i Den norske kirke. Kurset, som ga 20 studiepoeng, hadde 13 deltakere første kursuke høsten 2010. 11 deltakere var med på andre kursuke våren 2011 og fullførte kurset. Merete Thomassen fra PTS var kursansvarlig i samarbeid med Kari Veiteberg fra Liturgisk senter og Siv Limstrand fra Fagråd for liturgikk i Presteforeningen. Geir Hellemo har deltatt noe i planlegging og gjennomføring av kurset.

Prest og teolog i praksis

Halvard Johannessen deltok som representant fra PTS på kurset *Prest og teolog i praksis* som MF var hovedansvarlig for og som hadde samlinger i februar og november 2011. Kurset er obligatorisk i mastergraden i praktisk teologi. 32 deltakere har vært med på kurset.

Arbeidsveilederutdanning

Marit Bunkholt var også i 2011 faglig ansvarlig for Arbeidsveilederutdanningen som løper fra høsten 2009 til våren 2012. Det teologiske fakultet har administrert utdanningen. De 23 deltakerne, som har fulgt utdanningen i 2011, har gjennomført 20 av de 60 studiepoengene kurset gir, dette året.

Gudstjenestereform

Geir Hellemo har deltatt i forberedelsen og gjennomføringen av det store kurslederkurset som gjennomføres i tilknytning til innføringen av ny gudstjenesteordning for DnK. Musikkhøgskolen og MF administrerer kurset. Første kursuke ble holdt fra 29. august til 2. september med 75 deltakere. Kurset fortsetter våren 2012.

<http://www.prest.no/?p=4194>.

Trosopplæringskurs - planlegging

PTS ved Elisabeth Tveito Johnsen har i 2011 i samarbeid med Fagråd for kateketikk i PF om planlegging av et kurs med fokus på trosopplæring. Kurset ble utlyst høsten 2011 og har fått fjorten deltakere. Første kursuke gjennomføres i april 2012.

I tillegg har seminaret tiltrådt et initiativ som ble gjennomførte med stor oppslutning i 2011, nemlig det såkalte *Jervellseminaret*. Seminaret vil stå som arrangør av seminaret 21.5.2012.

Resultat: Studenter på PTS-ledede kurs (Sakramenter og språk og AVU) har til sammen produsert 680 studiepoeng i 2011. PTS vil få studiepoengsinntjening for Sakramenter og språk i 2013. Inntekten er beregnet til 60.000 kr (300 kroner per studiepoeng). PTS får også studiepoengsinntjening overført for det store gudstjenestereformkurset, men volumet har en først oversikt over våren 2012. PTS får ikke studiepoengstilskudd fra AVU, men økonomisk kompensasjon for Marit Bunkholts deltakelse i kurset. Denne skulle vært på 15.000 i 2011, utbetalingen kommer imidlertid i 2012. PTS vil også få kompensasjon for Halvard Johannessens deltakelse i prest og teologi i praksis innbetalt i 2012, ca 24.000.

Utenom beregnede studiepoengsmidler har inntektene innenfor EVU i 2012 vært på 182.500 kroner, noe som inkluderer støtte fra Kompetanserådet (100.000) og deltakerbetaling.

Vurdering: PTS har fokusert EVU-virksomheten sin innenfor de temaområdene tildelingsbrevet omtaler. Oversikten viser at det er problemer med rekruttering til de helt frittstående videreutdanningskursene.

Gudstjenestekurset *Sakramenter og språk* hadde ikke mange deltakere, men fikk veldig gode evalueringer fra deltakerne både underveis og ved fullført kurs.

Arbeidsveilederutdanningen ble gjennomført i godt samarbeid med Fagråd for arbeidsveiledning, veiledningsfaglig ansvarlig TK lang og avdeling for kompetansehevende studier ved TF. Fortløpende evaluering fra deltakerne var gjennomgående positiv på faglig innhold og tilrettelegging. Utdanningen medfører betydelig fagutvikling av ABV i DnK. Veilederstanden i DnK har høy gjennomsnittsalder, og det er enighet om at det så raskt som mulig bør gjennomføres en ny runde av denne videreutdanningen for å sikre tilgangen på nye veiledere. Fagrådet og fagmiljøet på PTS/TF er enige om videre samarbeid, og det arbeides for å sikre veiledningsfaglig kompetanse på institusjonene.

Det store gudstjenestekurset står i en særstilling på rekrutteringssiden på grunn av det tette samarbeidet med arbeidsgiver. Seminaret er overbevist om at en bedre organisering av samvirke mellom utdanningsinstitusjonene og arbeidsgiver er nødvendig for å sikre bedre ressursutnyttelse og måloppnåelse på videreutdanningssektoren. De skriftlige tilbakemeldingene på kurset var gjennomgående positive, og kurset har som planlagt blitt etterfulgt av en omfattende kursvirksomhet på prosti- og menighetsnivå. Høstsamlingen videreføres med en ny samling våren 2012.

Arbeidet innenfor Kompetanserådet vurderes som tjenlig for samordningen av videreutdanningsvirksomheten for prester på nasjonalt nivå.

Samlet ressursbruk innen etter- og videreutdanningen: Til sammen er 0,46 årsverk (hvorav 0,08 administrativt) brukt på EVU. Det tilsvarer 5,2 % av totalforbruket. Til beregningsgrunnlag, se punkt 6 Økonomi.

3. FORSKNING, FAGUTVIKLING OG FORMIDLING

Hovedmål 4 ihht tildelingsbrev

Seminaret skal

- innrette deler av fagutviklingen mot trosopplæring og gudstjenesteliv

Seminarets hovedmål:

- Seminarets faglige kapasitet skal utnyttes effektivt til god undervisning samtidig som det bevares tilstrekkelig rom for forsknings- og utviklingsarbeid
- Seminaret skal ha minst én ansatt som driver faglig arbeid, innenfor hvert av de praktisk-teologiske

fagfeltene liturgikk, pastorallære, sjelesorg, homiletikk og religionspedagogikk
- Seminaret skal drive formidling gjennom diverse relevante fora og utgi Nytt norsk kirkeblad

Intern fagutvikling og forskning

Seminaret har i 2011 hatt ansatte i heltidsstillinger i alle de sentrale praktisk-teologiske fagfeltene (jfr innledningen). I tillegg har seminaret deltidsansatte og timelærere.

Her følger en kortfattet oversikt over de enkelte ansattes faglige aktivitet i 2011:

Sivert Angel. Avhandlingen *The religious pedagogic of Lucas Osiander 1534 - 1604* ble forsvart 8. desember 2011. Angel har deltatt i forskningsprosjektet *Den protestantiske døden* ved TF og bidro på prosjektets seminar i København i november, hvor bidragene til prosjektets første publikasjon ble planlagt. I september deltok Angel på homiletikkseminar ved TF i København i forbindelse med åpningen av Center for kirkeforskning. I oktober bidro Angel på forfattersamling på Sola for bidragsytere til Misjonshøgskolens katekismeprosjekt med paperet "Hva kan dagens trosopplæring lære av tidligere tiders lutherske katekismeundervisning?". Angel har fortsatt som redaktør av Nytt norsk kirkeblad og har bidratt jevnlig til bladet med homiletiske og praktisk-teologiske artikler.

Publisering:

-*The religious pedagogic of Lucas Osiander 1534 – 1604* PhD-avhandling, Unipub, Oslo 2011, 352 s.
-"Kirke uten stat men med fasong" leder *Nytt norsk kirkeblad* 2/2011
-"Konfirmasjon nå til dags" leder i *Nytt norsk kirkeblad* 5/2011
-"Bakkeveg og den nye tid" leder i *Nytt norsk kirkeblad* 8/2011

Marit Bunkholt arbeidet i 2011 først og fremst med pedagogisk tilrettelegging og implementering av de to nye samarbeidssemestrene (TF/PTS) i revidert profesjonsstudium, 4. og 9. semester. Hun fortsatte også sitt arbeid som faglig ansvarlig for arbeidsveilederutdanningen. Utdanningen avsluttes våren 2012. 2011 medførte økt ansvar for den praktiske gjennomføringen, i og med stort fokus på tilrettelegging for oppgaveskriving for deltakerne.

Publisering:

- "Makten og samtalen". *Tidsskrift for sjelesorg* 1/2011
-"Kristi Himmelfart" *Nytt norsk kirkeblad* 3/2011
-"2. søndag i Åpenbaringstiden" *Nytt norsk kirkeblad* 8/2011

Hilde Guttormsen (10 %) har hatt ansvar for stemmebruksundervisningen ved seminaret.

Geir Hellemo ferdigstilte manuset *Øyet som ser. Historiske perspektiv på kunst, estetikk og teologi* og manuset til artikkelen "Natur i ottomansk religiøs kultur ved midten av det 16. århundre". Artikkelen inngår i antologien *Transcendence and Sensoriness. Perceptions, Revelation and the Arts*. Hellemo sitter i redaksjonen for bokprosjektet. Det forhandles for øyeblikket om utgivelse på Brill forlag, Leiden. Han har utviklet et forprosjekt sammen med Sivert Angel og Margunn Sandal til en søknad på forskningsrådets SAMKUL-satsing med tittelen *Religion som horisont for naturoppfatning*. Han deltar i ledergruppen for gudstjenestereformkurset, hvor han holdt foredraget "Liturgisk kompetanse før, under og etter reformen" på høstsamlingen.

Publisering:

-*Øyet som ser. Historiske perspektiv på kunst, estetikk og teologi*, Solum forlag, Oslo 2011, 341 s.
-"Mysterier i maleriet. Kjell Torriset i et religiøst perspektiv / Painted Mysteries. Kjell Torriset in a Religious Perspective" i *Kjell Torriset, Malerier / Paintings*, Oslo 2011, s. 139-147.
-"Moses og Maria", *Nytt norsk kirkeblad* 7/2011, s. 9-15.

Halvard Johannessen gjennomførte i 2011 et nytt seminar om spiritualitet i samarbeid med TF innenfor emnet TEOL2010. Han bidro også i gjennomføringen av etterutdanningskurset "Prest og teolog i praksis", og hadde ansvar for Norsk fagråd for praktisk teologisk fagdag i mai. Johannessen arbeidet for øvrig med analysedelen av sin avhandling og publiserte en artikkel om spiritualiteten i Taizé.

Publisering:

-"Taizé: en spiritualitet for sekulære og dypt religiøse mennesker?" I: *Prismet* 1-2011, s. 25-36

Elisabeth Tveito Johnsen har publisert en vitenskapelig artikkel sammen med professor Friedrich Schweitzer. Artikkelen sammenligner norsk og tysk barneteologi. Johnsen har utvidet sin pedagogiske kompetanse innen sosio-kulturell læringsteori både ved selvstudium, gjennom å ha gjennomført PhD-kurset i Universitetspedagogikk og ved å ha blitt et eksternt medlem i LETRA, en forskergruppe på MF som jobber med hvordan læring skjer i menigheter. Johnsen har gjennomført PhD-kurset i vitenskapsteori og har arbeidet med essay i vitenskapsteori. Johnsen og Øierud har utviklet en skisse til en forskningsøknad om impliserte deltagerroller i gudstjenester beregnet på barn og trosopplæring om gudstjenesten. Søknaden vil bero til Johnsen og Øierud har disputert. Johnsen har videreutviklet et videreutdanningskurs i samarbeid med Fagråd for kateketikk i Presteforeningen. Dette har resultert i kurset *Presten som liturg og teolog i trosopplæringen*. Kurset avholdes med flere av PTS ansatte som undervisere våren og høsten 2012.

Publisering:

-Elisabeth Tveito Johnsen og Friedrich Schweitzer (2011): "Was ist kritische Kindertheologie? Vergleichende Perspektiven aus Norwegen und Deutschland." I: *Jahrbuch für Kindertheologie 2011*, s. 25-36.

-"3. søndag etter pinse" *Nytt norsk kirkeblad* 4/2011

-"Å vekke og styrke troens liv" *Nytt norsk kirkeblad* 5/2011

Margunn Sandal var tilsatt i 70 % stilling på PTS og 30 % på TF til og med 31.8.2011. Doktorgradsprosjektet om kirkearkitektur med særlig fokus på Christian Nordberg- Schultz teorier ble ikke ferdigstilt i perioden, men er planlagt fullført i 2012.

Publisering:

- "Kirche in Mortensrud, Norwegen", *Arkitekturflash*, 16.3.2011, EKD-Institut für Kirchenbau und kirchliche Kunst der Gegenwart an der Philipps-Universität Marburg, <http://www.kirchbautag.de/wos-brennt/architektur-flash/kirche-in-mortensrud-norwegen.html>. Oversatt til tysk av Claudia Breinl.

- "Architecture Under The Sky". I: *Transfiguration: Nordisk tidsskrift for kunst og kristendom* 2011.

Merete Thomassen var faglig ansvarlig for siste kursuke i videreutdanningskurset "Sakramenter og språk" i mars 2011. Hun har publisert én vitenskapelig artikkel (se under) og har skrevet ferdig en som trykkes i 2012 i Svenska Kyrkans antologi om nordiske, lutherske kirker *Exploring a Heritage*. Artikkelen heter "Constructions of Gender, Liturgies and Dichotomies". Hun har også vært medforfatter i Det norske samlagets læreverk i RLE *Inn i livet* og skriver en monografi om liturgisk språk i samarbeid med Sylfest Lomheim. Hun har også fått i oppdrag fra Nemnd for gudstjenesteliv å ferdigskrive alle kollektbønnene til Den norske kirkes nye høymesseliturgi.

Publisering:

- "Kvinnelige prester, kvinnelige gudsbilder og kampen mot vranglæren" i Myren, Bjørg Kjersti og Stenvaag, Hanne (red.): *Hun våget å gå foran. Ingrid Bjerkås og kvinners prestedtjeneste i Norge*. Verbum 2011

- "Å komme hjem til øyeblikket" *Nytt norsk kirkeblad* 1/2011

Henrik Ødegaard (20 %) har sammen med timelærer ansvar for gudstjenestespilling og undervisning i praktisk liturgikk. I 2011 har Ødegaard også arbeidet med å komponere et verk til TFs 200 års-jubileum i september 2011. Arbeidet var støttet av Norsk kulturråd.

Gunnfrid Ljones Øierud har hatt en del fravær i forbindelse med svangerskap og fødselspermisjon i 2011, men har kommet et langt skritt i retning av å ferdigstille doktoravhandlingen sin. Hun har også deltatt på North American Academy of Liturgy i San Francisco med presentasjon av eget prosjekt, og skrevet deler av et læreverk i RLE for Samlaget.

Publisering:

- "Slik lyder Herrens ord multimodalt. Om multimodal meningsskapning" og "Hvordan analysere multimodalitet?" I: Nilsen, Raddum og Veum (red.): *Diskursanalyse i praksis. Metode og analyse*. Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Høyskoleforlaget.

- Engen, Eriksen, Iversen, Næss, Therkelsen og Øierud. 2011. *Inn i livet 3 og Inn i livet 4*. (Læreverk i RLE.) Oslo: Samlaget

- "Preken med eller uten manus" *Nytt norsk kirkeblad* 4/2011

- "Julaftensprekenen" *Nytt norsk kirkeblad* 7/2011

Resultat: Se publikasjonslistene ovenfor.

Vurdering: I desember disputerte Sivert Angel for PhD-graden og brakte på den måten sin fagutvikling til et definert mål. Elisabeth Tveito Johnsen hadde høsten 2011 den forskningsfriperioden som normalt innvilges innenfor en åremålsperiode. Arbeidet har god progresjon. Målsettingen om å ferdigstille avhandlingen i løpet av våren 2013, virker realistisk. Halvard Johannessen har hatt noe tillempet arbeidsplikt i 2011 for å intensivere sitt avhandlingsarbeid. Også for hans vedkommende er progresjonen tilfredsstillende. Målsettingen er å ferdigstille arbeidet i løpet av 2012. Avslutningen på Gunnfrid Ljones Øieruds avhandlingsarbeid er blitt utsatt pga omsorgsforpliktelser og ny barnefødsel. Arbeidet er nå stipulert avsluttet omkring årsskiftet 2012/2013. Også Margunn Sandals avhandlingsarbeid er noe utsatt. Hun planlegger nå ferdigstilling av arbeidet innen sommeren 2012. At arbeidet med doktorgrader tar lenger tid enn det som opprinnelig var stipulert, kan ikke betraktes som urovekkende. Forlengelser på noen år er mer i samsvar med normalen enn unntak. Det er likevel viktig å følge dette med årvåkenhet, og legge forholdene best mulig til rette for at arbeidene kan bli gjennomført så raskt som mulig.

De tilretteleggingene som er gjort for å oppnå resultat på forskningssiden, har ikke ført til at eksterne krefter er benyttet for å gjennomføre seminarets løpende virksomhet.

Marit Bunkholt har i inneværende år videreutviklet sin pedagogiske kompetanse ved å ha hovedansvar for implementeringen av ny studieordning. Innsatsen på dette feltet har utvilsomt vært viktig for en god gjennomføring av nye emner innenfor profesjonsstudiet. Geir Hellemo har på det nærmeste sluttført sin medvirkning innenfor Sanselighetsprosjektet. Han har dessuten sammen med Sivert Angel og Margunn Sandal utformet en søknad til Forskningsrådet om oppstartmidler til et nytt prosjekt innenfor Forskningsrådets nye satsingsområde SAMKUL. Responsen på denne søknaden avgjør om det vil bli utformet en større søknad i 2012. Ekstern forskningsstøtte vil gi seminaret økte inntekter og styrke seminarets forskningsprofil. Arbeidet med denne type søknader er imidlertid tidkrevende og resultatene er høyst usikre.

Departementet pålegger seminaret å innrette deler av fagutviklingen mot *religionspedagogikk* og *gudstjenesteliv*. Elisabeth Tveito Johnsens doktorgradsprosjekt står fram som seminarets viktigste bidrag til fagutvikling innenfor religionspedagogikkfeltet. Den planlagte søknaden om å gjennomføre et nytt prosjekt innenfor trosopplæring er utsatt, ettersom Trosopplæringsprosjektet ikke har hatt utlysning av midler til denne type tiltak i 2011. Som meldt under videreutdanning, forberedes et kurs innenfor trosopplæring i 2012. Også Sivert Angels forskning har et religionspedagogisk sikte (jfr. egenpresentasjonen).

Både Merete Thomassen og Geir Hellemo har deltatt aktivt i arbeidet med gudstjenestereformen gjennom en årrekke. Merete Thomassen er nå medlem i KR's Nemnd for gudstjenesteliv. Geir Hellemo planlegger sammen med Thor Strandenæs å skrive lærebok i liturgikk. Arbeidet er avhengig av ekstern finansiering. Gunnfrid Ljones Øieruds doktoravhandling er innenfor liturgikkfaget.

Oversikten viser at seminaret har stor faglig aktivitet innenfor religionspedagogikk og gudstjenesteliv. Forskningsaktiviteten på disse to feltene gir dessuten vesentlige nedslag innenfor seminarets formidlingsvirksomhet.

Forskning og fagutviklingsaktiviteten hos de ansatte for 2011 vurderes som meget tilfredsstillende.

Formidling

Seminarets viktigste bidrag på formidlingssiden, utenom de ansattes publisering og foredragsvirksomhet, er utgivelsen av *Nytt norsk kirkeblad*. Åtte nummer utgis hvert år. Sivert Angel har i 2011 vært redaktør og ansvarlig for det homiletiske arbeidet. Thomas Ekeberg-Andersen har fungert som redaksjonssekretær. Redaksjonen består for øvrig av frivillige, ulønnede medarbeidere.

Vurdering: Utgivelsen krever betydelig innsats fra redaktørens side og påfører også seminaret utgifter. Redaktøren har brukt minst tre ukesverk til arbeidet i 2011. Det er en stadig utfordring å rekruttere og beholde frivillige medarbeiderne. Abonnentstallene er imidlertid høye og relativt stabile. Seminaret betrakter utgivelsen som et viktig bidrag til faglig formidling. Det økonomiske resultatet er som budsjettet i 2011, 58.000 ble brukt på NNK i 2011.

Til formidlingsaktivitet for øvrig, se Intern fagutvikling og forskning.

Faglig samarbeid

Samarbeid mellom PTS og TF

PTS' og TFs ledelse har felles møter 3-6 ganger i året til samtale om saker som angår begge enhetene. I 2011 har institusjonene arbeidet målrettet for å utvikle felles plattform i møte med de varslede endringene i forholdet mellom stat og kirke. Institusjonene er i dag enige om å bygge videre på det fundament som legges i Bakkevig III. Seminaret deltar nå sammen med de andre utdanningsinstitusjonene i samtalene med KR og BM om bl.a. profesjonsutdanningen. I 2011 har også fellesarrangementene knyttet til oppstart og avslutning blitt gjennomgått og er i ferd med å finne ny form. Det har også vært arbeidet med å utvikle en felles forståelse av hva praktisk teologi er, og fakultetets rolle i denne sammenheng.

Studierevisjonskomiteen, som har hatt ansvar for revisjon av cand.theol.-programmet og implementering av dette, har videreført sitt arbeid i 2011, med noen få møter.

Samarbeidsutvalg for utdanning - med medlemmer fra TF, PTS og studentutvalget - har i fem møter behandlet studiesaker som angår både PTS og TF. Planlegging og evaluering av de nye emnene TEOL2010 og TEOL4010 og rekrutterings spørsmål har stått sentralt i 2011. Samordning av videreutdanning ifht Kompetanserådet har også vært en viktig del av arbeid.

Vurdering: Samarbeidet med TF er meget viktig for PTS. Seminaret og fakultetet har ikke alltid sammenfallende syn, men møtearenaene (nivå I-møtene og samarbeidsutvalget for utdanning) fungerer etter hensikten.

Samarbeid mellom PTS og KUN

Etter at KUN oppnådde midlertidig godkjenning av sitt studietilbud, har ikke seminaret drøftet den videre fagutviklingen ved KUN med KUN. KUN arbeider på egen hånd med de utfordringer som var knyttet til den midlertidige godkjenningen, med sikte på endelig godkjenning i 2012.

KUN er fremdeles formelt underlagt seminaret og økonomisk-administrativt knyttet til PTS. PTS mottar tildeling på vegne av begge enheter og fordeler denne. PTS har også ansvar for overordnet rapportering og møter for begge enheter i styringsdialog med departementet. KUN deltar på samtals siste del.

Vurdering: Det administrative samvirket fungerer fortsatt godt. Det faglige samarbeidet mellom PTS og KUN har vært beskjedent i 2011. En vurderer å styrke samarbeidet på styrenivå.

Norway House

Mål: Seminaret skal utføre sekretariatsfunksjonen for Norway House på en tilfredsstillende måte og arbeide for at huset blir godt utnyttet.

Seminaret er sekretariat for Norway House i Minnesota, hvor det disponeres 3 rom i et hus på Luther Seminary. Arbeidet med Norway House rapporteres til Kompetanserådet i februar hvert år.

Resultat: Av de 52 ukene i 2011 har det vært beboere på Norway House i 32 uker (42 uker i 2010). Av den totale kapasiteten ved Norway House (3 rom x 52 uker = 156) har 41,03 % vært utnyttet (64 uker). Norway House har hatt 14 besøkende i 2011 (seks menn og åtte kvinner). I 2010 var det 13 gjester i huset.

Vurdering: Sekretariatsfunksjonen for Norway House har vært overkommelig mht arbeid. Samarbeidet med Luther College fungerer godt og huset blir brukt tilstrekkelig, selv om bruken fremdeles kan bli høyere. De besøkende rapporterer om gode opphold med hensyn til forskning og faglig utviklingsarbeid.

Nasjonalt fagråd møtes årlig til en to-dagers-samling. Rådet er det viktigste kontaktpunktet mellom de praktisk-teologiske utdanningsinstitusjonene i Norge. I 2011 ble førstesemestersstudiet for studenter som er godkjent av Nemnda i KR drøftet. En arbeidsgruppe ble nedsatt for å følge opp saken. En drøftet også opptakskriterier til seminarene og behovet for gjensidig informasjonsutveksling i tilknytning til opptaket

Samlet ressursbruk på faglig (sam)arbeid, forskning og formidling: Tida satt av til forskning og fagutvikling varierer med de ulike kategoriene av faglig ansatte. Vanlig åremålsansatte og rektor har 45 % forskningstid, stipendiatene 90 % og prosjektstillingen 20 % .
40 % av totalforbruket i 2011 har vært knyttet til faglig arbeid, forskning og formidling. For beregningsgrunnlag, se punkt 6 Økonomi.

4. REKRUTTERING

Seminaret har i en årrekke hatt fokus på rekrutteringsarbeid med særskilt vekt på arbeidet med å styrke miljø og faglig integrasjon innenfor teologimiljøet som helhet. Merete Thomassen har hatt et hovedansvar for å ivareta disse funksjonene innenfor ulike stillingskategorier og tilsetningsrammer over en lengre periode. Fakultetet har bidratt økonomisk til tiltaket. I 2011 har 1/4 av Thomassens heltidsengasjement vært knyttet opp til denne typen funksjoner. Thomassen har arbeidet i nær kontakt med programansvarlig for profesjonsstudiet og rekrutteringsansvarlig ved fakultetet, og har rapportert sin virksomhet til rektor. Rekrutteringsarbeidet har ved flere anledninger vært drøftet i seminarets styre, i samarbeidsutvalget og i staben.

Vurdering: Det har vært vanskelig å finne fram til permanente ordninger som sikrer målrettet rekrutteringsaktivitet i miljøet som helhet. I vurderingen er det tjenlig å skille mellom interne og eksterne rekrutteringstiltak. Innenfor de interne rekrutteringstiltakene har oppfølgingen av profesjonsstudentene som gruppe gjennom studieløpet som helhet blitt styrket. Godt organisert, faglig velfundert individuell veiledning gjennom profesjonsstudiet mangler imidlertid fortsatt. Ny studieordning legger til rette for bedre faglig integrasjon og forhåpentligvis et mer motiverende studieløp enn tidligere.

Den eksterne rekrutteringsvirksomheten framtrer fortsatt som noe fragmentarisk og tilfeldig. En besøksordning i utvalgte menigheter er planlagt og iverksatt høsten 2011. Fakultetet planlegger mer offensiv profil på ekstern rekruttering i 2012. Seminaret ønsker å bidra i dette arbeidet, men vil fortsatt se det som sin primære oppgave å arbeide med å styrke studiemiljøet internt på huset.

Samlet ressursbruk på rekruttering: 2,1 % av totalforbruket er knyttet til rekrutteringstiltak. Til beregningsgrunnlag, se punkt 6 Økonomi.

5. ORGANISERING OG PERSONALARBEID

Hovedmål 6 og 7 ihht tildelingsbrev

Seminaret skal

- sikre effektivitet, kvalitet, tilfredsstillende styring og kontroll gjennom god intern organisering og oppgavefordeling
- drive målrettet personalplanlegging og sikre et motiverende og endringsvillig arbeidsmiljø

Seminarets hovedmål:

- Seminaret skal organiseres, styres og drives på en effektiv, åpen og oversiktlig måte og ressurser utnyttes så godt som mulig

Styre

Styrearbeid

Seminarets øverste organ er styret med ni medlemmer. Styret er i løpet av 2011 nyoppnevnt. Nytt styre er i funksjon for perioden fra 1.10.2011 til 30.9.2015. Det ble holdt fire styremøter i 2011: 21.2., 6.6., 21.9. og 28.11.

PTS-styret har hatt følgende medlemmer og varamedlemmer tom 3. møte i 2011 (30.9.2011):

<u>Medlemmer:</u>		<u>Varamedlemmer:</u>
Bispemøtet:	Solveig Fiske (nestleder)	Helga Byfuglien
Kirkerådet:	Mari Wirgenes	Øyvind Meling
Kirkerådet:	Ørnulf Elseth	Synnøve Hinnaland Stendal
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Trond Skard Dokka (leder)	Jone Salomonsen
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Aud V. Tønnessen	Hallgeir Elstad
Studenter TF:	Harald Torgauten	Ole Kristian Holseth
Ansatte ved PTS:	Elisabeth T. Johnsen	Merete Thomassen
Studentene ved PTS (uten stemmerett):	Vår 11: David André Tys	Ingen vara
	Høst 11: Katrine Lind-Solstad	Ingen vara
KUN (uten stemmerett):	Stig Lægdene	Bernd Krupka

PTS-styret har hatt følgende medlemmer og varamedlemmer fra og med 1.10.2011:

<u>Medlemmer:</u>		<u>Varamedlemmer:</u>
Bispemøtet:	Solveig Fiske (nestleder)	Helga Byfuglien
Kirkerådet:	Mari Wirgenes	Øyvind Meling
Kirkerådet:	Ørnulf Elseth	Synnøve Hinnaland Stendal
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Trond Skard Dokka (leder)	Hallgeir Elstad
Ansatt ved Det teologiske fakultet:	Aud V. Tønnessen	Tarald Rasmussen
Studenter TF:	Harald Torgauten	Ole Kristian Holseth
Ansatte ved PTS:	Elisabeth T. Johnsen	Merete Thomassen
Studentene ved PTS (uten stemmerett):	Katrine Lind-Solstad	Ingen vara
KUN (uten stemmerett):	Stig Lægdene	Ole Danbolt Mjøs

Styringssamtale

Det ble gjennomført styringssamtale med departementet 24. mai 2011.

Vurdering: Styrearbeidet fungerer tilfredsstillende. Seminaret har også i styret arbeidet med innspill departementet kom med i styringssamtalen med hensyn til rapportering om ressursbruk på ulike oppgaver seminaret har ansvar for.

Administrasjon

Administrative stillinger

PTS har en administrasjon som består av kontorsjef og førstekonsulent. Kontorsjefen har overordnet ansvar for plan-, rapport- og økonomiarbeidet i tillegg til å arbeide administrativt med undervisningen. Førstekonsulenten har ansvar for lønns- og regnskapsarbeidet, post, arkiv- og resepsjonstjenester. Det er tett kontakt, men ikke overlapping i arbeidsoppgaver og kompetanse.

Miljøarbeid

Mål: Seminaret skal legge til rette for et miljøvennlig forbruksmønster.

Seminaret forsøker å legge til rette for et miljøvennlig forbruksmønster. Styrepapirer sendes ut elektronisk. PTS fokuserer på å redusere flyreising og papirforbruk.

Etiske retningslinjer

Mål: Seminaret skal drive sin virksomhet etisk forsvarlig.

Seminaret søker å drive sin virksomhet etisk forsvarlig. Vi er kjent med "Etiske retningslinjer for statstjenesten" og formidler og kunnskap om disse videre til seminarets studenter.

Anskaffelser

Mål: Seminaret skal følge anskaffelsesregelverket

PTS kjenner til anskaffelsesregelverket. Det har ikke vært foretatt store anskaffelser i 2011.

Vurdering: Administrasjonen ved PTS har fungert godt i 2011. Førstekonsulenten har fullført en kartlegging og beskrivelse av alle oppgaver som tilligger stillingen og har i løpet av høsten gjort et stort arbeid med å rydde i og ajourføre arkivmateriale. Miljøarbeid og etiske refleksjoner blir jevnlig aktualisert.

Personale

Mål:

- Seminaret skal ha en tjenlig stillingssammensetning slik at undervisningsbehov blir dekket på en tilfredsstillende måte. Faglig ansatte skal i størst mulig grad ha førstekompetanse.
- Seminaret ønsker å opprettholde et kompetent, inspirerende og nyskapende arbeidsmiljø med høy trivsel.
- Seminaret vil fortsette med å være en IA-virksomhet.

PTS har hatt følgende personale i 2011:

- Marit Bunkholt, høgskolelektor, faglig ansvarlig for sjelesorgsundervisning
- Geir Hellemo, professor og rektor
- Halvard Johannessen, høgskolelektor, faglig ansvarlig for pastorallære, praksisleder
- Sivert Angel førsteamanuensis, faglig ansvar for homiletikk
- Gunnfrid L. Øierud, PTS stipendiat med kommunikasjonsteoretisk analyse av gudstjenester som sitt hovedfelt i avhandlingsarbeidet.
- Elisabeth Johnsen, høgskolelektor, faglig ansvarlig for religionspedagogikk
- Merete Thomassen, prosjektstilling, liturgikk og samarbeid med TF om profesjonsutdanningen
- Hilde Guttormsen, logoped og lærer i stemmebruk, 10 % stilling
- Organist Henrik Ødegaard, lærer i praktisk liturgikk, 20 % stilling

Timelærere:

- Organist Kåre Nordstoga, timelærer i praktisk liturgikk
- Avdelingsleder Thom Magne Rafoss, timelærer i kirkerett

Eksternt finansiert (uten stabsforpliktelser):

- Margunn Sandal, stipendiat med finansiering fra Forskningsrådet, 70 % stilling tom 1.9., knyttet til prosjektet *Sanselighet og transcendens*

Administrasjon:

- Rigmor Smith-Gahrnsen, kontorsjef (praksisansvarlig avsluttende)
- Bjørg Michaelsen, førstekonsulent

Seminaret har dessuten en fast gruppe prester som i nært samarbeid med praksisleder står for veiledertjenesten i menighet og institusjon. Timelærere og veiledere lønnes etter tariff som benyttes ved Universitetet i Oslo eller i Presteforeningen for tilsvarende virksomhet.

Følgende personer har vært tilsatt ved **Kirkelig utdanningscenter i nord** i 2011

- Bjørg Abrahamsen, førstekonsulent – administrativ stilling
- Bernd Krupka, førsteamanuensis, faglig ansvar for studieretning kateket
- Stig Lægdene, rektor
- Line Merete A. Skum, universitetslektor, faglig ansvar for studieretning diakon
- Ragnhild Strauman, førstelektor, faglig ansvarlig for studieretning kirkemusikk

Det ble i 2011 utført 14,77 årsverk ved Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig utdanningscenter i nord. 3 av disse årsverkene er administrative. 5 årsverk er knyttet til KUN og 9,77 til PTS. I tillegg til dette kommer også timelærere, praksisveiledere, og diverse ekstrahjelp.

Det har vært benyttet følgende til avlønning (felles for Det praktisk-teologiske seminar og Kirkelig

utdanningscenter i nord) (tall for 2010 og 2009 i parentes):

Konto	Type stilling	2011	(2010	2009)
15910111	Faste stillinger + vikarer	7.030.444	(6.817.904	6.072.996)
15910112	Ekstrahjelp*	710.244	(623.967	735.934)
1591117	Styrer, råd og utvalg **	30.885	(53.205	16.193)
15910118	Arbeidsgiveravgift	925.340	(872.616	765.618)
15911811	Ref. av syke- og barselspenger	-153.294	(-226.006	-413.436)

* Inkluderer timelærere/forelesninger, eksamen/sensur, praksisveiledning og ekstrahjelp.

I tillegg til dette betales enkelte timelærere og praksisveiledere under kjøp av tjenester.

Antall årsverk	2011		
PTS	Total	Kvinner	Menn
Marit Bunkholt	1,00	1,00	
Hilde Kulseth Guttormsen (10 %)	0,10	0,10	
Geir Hellemo	1,00		1,00
Sivert Angel	1,00		1,00
Halvard Johannessen (barselspermisjon seks uker h 2011)	1,00		1,00
Elisabeth T. Johnsen (forskningssemester høsten 2011)	1,00	1,00	
Björg Michaelsen, ADM.	1,00	1,00	
Margunn Sandal (NFR-finansiert) 70 % tom 31.8.	0,47	0,47	
Rigmor Smith-Gahrnsen ADM	1,00	1,00	
Merete Thomassen	1,00	1,00	
Henrik Ødegaard (20 %)	0,20		0,20
Gunnfrid L. Øierud (barselspermisjon fra 2.12.)	1,00	1,00	
SUM PTS	9,77	6,57	3,20

KUN	Total	Kvinner	Menn
Björg Abrahamsen ADM	1,00	1,00	
Bernd Krupka	1,00		1,00
Stig Lægdene (forskningssemester høsten 2011)	1,00		1,00
Line Skum	1,00	1,00	
Ragnhild Strauman	1,00	1,00	
SUM KUN	5,00	3,00	2,00

Personalarbeid

Ledelsen ved PTS har i 2011 holdt medarbeidersamtaler med alle medarbeidere. Løpende samarbeidsarenaer er ukentlige stabsmøter og stabsdager som arrangeres to til fire ganger i året.

Rekruttering og personalplanlegging

PTS utlyste etter styremøtet 28.11.2011 stilling med ansvar for sjelesorg for å erstatte Marit Bunkholt som avslutter sitt åremål sommeren 2012. Stipendiatstillingen etter Gunnfrid Ljones Øierud utlyses først i 2012 fordi Øierud gikk ut i barselspermisjon i desember 2011 og vil være tilbake i stillingen for en periode mot slutten av 2012.

Sykefravær - IA-avtale

Mål 2011: PTS skal fornye sin IA-avtale.

PTS inngikk IA-avtale i 2010. Avtalen ble fornyet sommeren 2011. I arbeidet ifht sykefravær fokuseres det på tilstedeværelse og trivsel i arbeidsmiljøet. Kontorsjef Rigmor Smith-Gahrnsen har gjennomført tre halvdagskurs hos NAV Oslo høsten 2011 for å sette seg inn i nye rutiner for sykemeldingsoppfølging. Stipendiat Gunnfrid Ljones Øierud var seminarets verneombud til oktober 2011. Halvard Johannessen ble da valgt til nytt verneombud. To ansatte som ønsket det, fikk gjennomgang av arbeidsplass med ergoterapeut våren 2011.

Foreldrepermisjon og legemeldt fravær

I 2011 har det vært tatt ut foreldrepermisjon i 40 dager ved PTS, 25 dager av menn og 15 dager av kvinner. (Mot 40 dager i 2010 og 232 dager i 2009, alt kvinner).

Legemeldt sykefravær har vært 86 dager i 2011, 12,5 ved KUN (kvinner) og 73,5 ved PTS (1 dag menn og 72,5 dager kvinner). (Fraværet var 81 i dager i 2010 og 151 dager i 2009, alt kvinner.)

		Foreldrepermisjon			Legemeldt fravær		
		M %	K %	Totalt (N)	M %	K %	Totalt (N)
2011	PTS	0,73	0,44	9,7	0,03	2,12	9,7
	KUN			5		0,38	5
	Til sammen			14,77			14,77

		Foreldrepermisjon			Legemeldt fravær		
		M %	K %	Totalt (N)	M %	K %	Totalt (N)
2010	PTS						
	KUN						
	Til sammen		1,19 %	14,6		2,41 %	14,6
2009	PTS						
	KUN						
	Til sammen		7,33 %	13,75		4,77 %	13,75

Likestilling

Mål: Seminaret skal holde fokus på likestilling både mht driften og i undervisningsvirksomheten. Likestilling er et sentralt anliggende i seminarets undervisning. Seminaret tilstreber lik kjønnsfordeling i stillinger ved seminaret. Også ved representasjon i styrer og råd tilstrebes kjønnsmessig balanse. Seminaret er også opptatt av å sørge for at det er balanse i forholdet mellom kvinner og menn på ulike arrangementer som seminarer og kurs.

Oversikt over ansatte ved seminaret mht kjønn og lønn (time- og hjelpelærere er ikke tatt med):

Totalt 2011	Lederstillinger		Øvrige stillinger			
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn		
PTS – tilsatte ved seminaret (årsverk)	6,57	3,20	1	1	5,57	2,20
KUN	3	2,00	0	1	3	1
TOTAL	9,57	5,2	1	2	8,57	3,2
Kjønnsfordeling i %	64,8 %	35,2 %	33,3 %	66,7 %	72,8 %	27,2 %
Gj.snitts årslønn, full stilling (i 1000 kr)	461	524	500	611	457	480
Kvinnerns lønn i prosent av menns	88 %	100 %	82 %	100 %	95 %	100 %

Integrering/inkludering av personer med innvandrerbakgrunn

PTS har i 2011 ikke hatt ansatte med innvandrerbakgrunn.

Resultatindikatorer: Lavt sykefravær og høy trivsel.

Vurdering: Jobbnærværet er høyt og trivselen stor i arbeidsmiljøet på PTS. Dette framkommer av statistikken og i medarbeidersamtaler og stabsdager hvor samværskultur og kommunikasjon blir tematisert. Sykefraværet har ikke økt fra 2010 og er bare ca halvparten av fraværet i 2009. (Ikke noe av dette fraværet skyldes imidlertid forhold på arbeidsplassen.)

Samarbeidsrelasjoner fungerer godt og arbeidsmiljø og kommunikasjonsformer tas opp eksplisitt på stabsamlinger minst to ganger i året. I 2011 er det blitt fokusert spesielt på beredskap, og retningslinjer/rutiner for varsling er diskutert og vedtatt.

Samlet ressursbruk på administrasjon og generell drift

Det er bruk **2,30** årsverk til administrasjon og generell drift i 2011, ca 1.5. mill er brukt, noe som

tilsvarende 20,4 % av totalforbruket.

6. ØKONOMI 2011

Hovedmål 6 ihht tildelingsbrev

Seminaret skal

- sikre effektivitet, kvalitet, tilfredsstillende styring og kontroll gjennom god intern organisering og oppgavefordeling

Seminarets hovedmål: Seminaret skal sørge for en god og velordnet økonomiforvaltning og sette opp budsjett som gjør at seminaret kan utføre sine oppgaver innenfor de tildelingsrammer som er gitt

Samarbeid med/tjenester levert fra DFØ

Fra og med 1.7.2007 får PTS levert sine lønns- og regnskapstjenester fra Direktoratet for økonomistyring, DFØ (tidligere SSØ).

Vurdering: Det gode samarbeidet med relevante personer i DFØ-Tromsø har fortsatt i 2011. I løpet av 2011 er det avgjort at PTS fra og med 1.3.2012 starter prosessen med å gå over til ny kontoplan (SRS). PTS vil imidlertid ikke skifte regnskapsprinsipp, men beholde kontantprinsippet i virksomheten.

Resultater 2011

Seminaret har, ifølge sist korrigerende tildeling datert 2.12.2011, for budsjettåret 2011 hatt til disposisjon:

- *Utgifter* Kap. 1591, post 01 kr. 11.911.000. (Opprinnelig tildeling, resultatmidler ikke inkludert, var på kr. 10.443.000.)
- *Inntekter* Kap. 4591, post 01 kr. 1.691.000

Denne tildelingen er fordelt mellom PTS og KUN på følgende vis:

PTS: *Utgifter* Kap 1591 post 01 kr. 7.597.000 (Opprinnelig kr. 6.622.000) *Inntekter* Kap 4591, post 01 kr. 1.360.800.

KUN *Utgifter* Kap 1591 post 01 4.319.000 (Opprinnelig kr. 3.831.000) *Inntekter* Kap 4591, post 01 kr. 330.200.

Inkludert i den siste tildelingen var midler tildelt på grunnlag av oppnådde resultater i grunnutdanningen i 2010, overføring fra 2010, justering med grunnlag i lønnsoppgjør sentralt og lokalt.

PTS fikk tildeling for studenter som fullførte praksisperioden på avsluttende praktikum (9 (+ en dansk kandidat) om våren, 4 om høsten) og studenter som fullførte integrert praktikum (11 om våren og 1 om høsten). TOTALT: 25 (26) x 25.000 = 625.000 (650.000)

KUN fikk tildeling for studenter som fullførte praksisperioden i PKII (8 om våren, 2 om høsten), og studenter som fullførte praksisperioden i PKI (10 om våren). TOTALT 20 x 25.000 = 500.000

Regnskapet for Kap 1591 og Kap 4591 post 01 viser:

	TOTAL	PTS	KUN
Tildelt bevilgning 2011 (opprinnelig)	10.443.000	6.612.000	3.831.000
+ resultatmidler		650.000	500.000
+ overført fra i 2010	220.000	269.000	- 49.000
+ lønnskorrigerende sentralt oppgjør	83.000	55.500	32.500
+ lønnskorrigerende lokalt oppgjør	10.000	5.500	4.500
Totalt tildelt 2011 under Kap 1591 post 01	11.911.000	7.597.000	4.319.000
Inntektskrav 2011 under Kap 4591 post 01	- 1.691.000	- 1.360.800	- 330.200
Regnskap 2011 under Kap 1591 post 01	11.646.921	7.363.124	4.283.796
Inntekter under Kap 4591 post 01	- 1.588.956	- 1.060.649	- 528.307

Underforbruk/overforbruk (-)	162.035	- 71.275	233.311
------------------------------	---------	----------	---------

Vurdering: Seminaret har gjennomført sin aktivitet innenfor budsjetttrammene totalt betraktet. Økonomien er velordnet og oversiktlig.

Samlet ressursbruk på de ulike hovedområdene

Samlet ressursbruk innen grunnutdanning: Til grunnutdanning og studentrettet virksomhet regner vi inn følgende poster/prosjekter (jfr regnskapet):

Andel lønn i prosjekt 121 (Drift) og 155 (Samarbeidsstilling/rekruttering-liturgikk)
+ Bibliotek: Andel til håndbibliotek for studenter 126, Kapellet 127, Undervisning 134, Praksis 135, Åpningstur og ekskursjon 137

-Andel lønn: Totalt 9,77 årsverk er utført av ansatte på PTS i 2011 (se punkt 5 Personale). Ved å bruke timeplanene som utgangspunkt for å telle timer til undervisning i grunnutdanningen, finner vi at 1,59 årsverk er brukt til undervisning gitt av ansatte i full stilling på PTS. Det innebærer at gjennomsnittlig bruker ansatte i denne stillingskategorien ca. 30 % av årsverket på undervisning knyttet til grunnutdanningen. I tillegg har vi regnet inn undervisningen gitt av de to deltidsansatte (0,3 årsverk) og studentrettet undervisningsarbeid i administrasjonen (0,7). Det betyr at 2,59 årsverk brukes i grunnutdanningen i 2011.

$5.346.933,30$ (total fastlønn inkl AGA) $\times 2,59 / 9,77 = 1.417.457,25$

-Resten: $(22.880,27 + 3.795) + 29.269,31 + (26.237,74 + 177.423) + 631.439,77 + (113.834,70 + 8.000) = 1.012.879,79$.

Totalt forbruk på studenter/grunnutdanning: 2.430.337. Inntekt på hovedområdet: 189.218

Utregningen viser at 32,3 % av totalforbruket ved PTS i 2011 ble brukt på grunnutdanning.

Samlet ressursbruk innen etter- og videreutdanning: Andel av lønn i prosjekt 121 (Drift) og 155 (Samarbeidsstilling/rekruttering-liturgikk) + AVU 139, Gudstjenestereform 142.

-Andel av lønn: Her er innsatsen regnet ut i forhold til arbeidstid (regnet i uker) rapportert for EVU-arbeid, både planlegging og gjennomføring. *Til sammen er 0,46 årsverk (hvorav 0,08 administrativt) brukt på EVU.*

$5.346.933,30$ (total fast lønn) $\times 0,46 / 9,77 = 251.749,16$

-Resten: $0 + (182.500 - 45.653) = 136.847$.

Totalt forbruk på EVU: 388.596. Inntekt på hovedområdet: 182.500

5,2 % av totalforbruket er bruk på EVU.

Samlet ressursbruk på faglig (sam)arbeid, forskning og formidling

Andel av lønn i prosjekt 121 (Drift) og 155 (Samarbeidsstilling/rekruttering-liturgikk)
NNK 123, Skriftserien 124, Norway House 125, Biblioteket, andel til TF-biblioteket 126, Nasjonalt fagråd 130, KIFO 132, Sanselighet og transcens-prosjektet 133, Veiledning stipendiater 136, Komposisjonsprosjektet 143, Driftskonti faglig ansatte (144, 145, 146, 148, 151, 154, andel av 155)

-Andel lønn: Av de 7,77 faglige årsverkene ved PTS i 2011 skal 4,17 være til forskning og faglig arbeid (45 % for åremålsansatte 6 år + rektor, 20 % for ansatt i prosjekt 155, og 90 % for stipendiatene)

$5.346.933,30$ (total fastlønn) $\times 4,17 / 9,77 = 2.282.160,89$

-Resten: $(119.309,22 + 58.001,85) + (17.530 - 2.309,75) + 168.121,71 + 70.000 + 13.677,31 + 30.000 + (420.932,45 + 1.196,13 - 248.450,90) + 0 + (32.000 + 0) + 45.185,91 = 725.193,93$

Totalt forbruk på faglig (sam)arbeid, forskning og formidling: 3.007.355.

Inntekt på dette hovedområdet: 589.771,67 (dessuten refusjon 153,294)

Det betyr 40 % av totalforbruket er bruk på faglig (sam)arbeid, forskning og formidling.

Samlet ressursbruk på rekruttering

Andel av lønn i prosjekt 155 (Samarbeidsstilling/rekruttering-liturgikk)
+ studentrelaterte tiltak i prosjekt 155

-Andel lønn: $5.346.933,30 \times 0,25 / 9,77 = 136.820,20$

-Resten: 20.046,48

Totalt forbruk på rekruttering 156.867.

Inntekt på hovedområdet: 70.008,50

2,1 % av totalforbruket er brukt på rekruttering.

Samlet ressursbruk på administrasjon og generell drift

Andel lønn 121 + 155 (det som er igjen når andelen lønn til grunnutdanning, EVU og forskning++ er tatt bort)
Drift i prosjekt 121, Styremøter 122, Personalutv. adm 129

-Andel lønn: Dersom utgangspunktet er 9,77 årsverk, og 2,59 + 0,46 + 0,25 + 4,17 årsverk brukes til henholdsvis grunnutdanning, EVU, rekruttering og faglig arbeid/forskning blir andelen til administrasjon og generell drift **2,30** årsverk. (Dersom vi "regner andre veien", dvs gjennomsnittlig 10 % administrasjon i alle de 7 vitenskapelige stillingene + 0,25 årsverk i samarbeidsstillingen og 1,22 administrative årsverk, ville vi fått 2,17.)

$5.346.933,30$ (totale fastlønnsutgifter) $\times 2,30 / 9,77 = 1.258.745,81$

-Resten: $(37.766,80 + 29.150,47 + 153.294,00) + 45.776,81 + 7.630,02 = 273.618,10$

Totalt forbruk på administrasjon og generell drift: 1.532.364. Inntekt på området: 29,150,47

20,4 % av totalforbruket er dermed gått til administrasjon og generell drift.